

SANCILI BİR DOĞUM: İSRAİL

İKRAM ÇİFTÇİ

Sancılı doğum benzetmesi aslında tam olarak İsrail Devleti'nin kuruluşunu bizlere tasvir etmektedir. Bu yazıda İsrail'in son iki yüz yıllık süreçte kuruluş serüvenini incelemek istiyoruz:

Öncelikle kavramlar üzerinden incelemeler yapmak devamında da İsrail'in kuruluşunu ve kuruluş sürecinde ki sancılı dönemi ifade etmek faydalı olacaktır:

İsrail'in kuruluşunda en önemli kavram olarak Siyonizm kavramı karşımıza çıkmaktadır. Siyonizm kavramı Avrupa'da özellikle Fransız ihtilalinden sonra özgürlük hareketleri düşüncesine paralel olarak kendini göstermiştir. Bilindiği üzere Yahudiler geçmiş dönemde ta ki İkinci Dünya Savaşı'na kadar dünyanın çeşitli bölgelerinde baskı ve zulüm görmüşlerdi. Aslında ilk olarak Ortadoğu topraklarında Napolyon Bonaparte' nin bir Yahudi Devleti kurup bu devlet aracılığıyla bölgeyi kontrol etme düşüncesi olduğu bilinmektedir. Bunun için de özellikle Avrupa'da ki Yahudilere bu fikri vaat olarak sunduğu söylenebilir. Fakat Napolyon bu vaatlerini yerine getirmemiştir. Bu Napolyon'un sıklıkla yaptığı bir stratejidir. Nitekim Fransız İhtilali sonrası Avrupalı halkları da özgürlük vaatleriyle yanına çekmeye çalışmış işgallerine bu minvalde devam etmiştir. Napolyon yine aynı strateji ile bir Yahudi Devleti düşünmüş fakat bu duruma ne Osmanlı, ne de bölgede hedefleri olan İngilizler izin vermemiştir. Devamında ise bu stratejiyi devralan İngilizler olmuştur. Özgürlük hareketlerinin iyiden iyiye kendini gösterdiği zamanlarda, Siyonizm siyasal bir temele oturmaya başlamıştır. Yahudiler'in bu noktada önemli bir kozu olduğu su götürmez gerçektir. Bu koz hiç şüphesiz lobi faaliyetleridir. Maddi anlamda büyük bir güce sahip olan Yahudiler aynı zamanda networkleri sayesinde lobi faaliyetlerine hız vermişlerdir.

Aslında ilk olarak Ortadoğu topraklarında Napolyon Bonaparte' nin bir Yahudi Devleti kurup bu devlet aracılığıyla bölgeyi kontrol etme düşüncesi olduğu bilinmektedir. Bunun için de özellikle Avrupa'da ki Yahudilere bu fikri vaat olarak sunduğu söylenebilir.

İKRAM ÇİFTÇİ

Harput Küresel İletişim Merkezi

Siyonizm hareketini ilk olarak dile getiren kişi olmasa da, bu işleyişin en önemli çarkı ise Theodor Herzl' dir. Nitekim Theodor Herzl 1897 yılında I. Siyonist kongresinde bunu açıkça dile getirmiştir. Devamında Balfour Deklarasyonu, Birinci Dünya Savaşının bitimi ve Paris Barış Konferansı, Ortadoğu coğrafyasının şekillenmesine ve Yahudi Devleti'nin temellerinin atılmasına yardımcı olmuştur.

Öte yandan ilk başlarda tüm Yahudiler Siyonizm ile alakalı Herzl ile aynı fikirde değildi, fakat sonraları bu fikir Yahudilere yeni bir kimlik yeni bir devlet vaat etmiştir. Bunun neticesinde Yahudiler yavaş yavaş Filistin coğrafyasından topraklar almaya başlamış göç hareketliliği kendini göstermiştir. Filistin'in İngiliz mandasına girmesi de bu durumu daha da kolaylaştırmıştır. Fakat Filistinliler topraklarından ayrılma konusunda istekli olmamışlardır.. Diğer yandan Yahudiler aldıkları topraklarda üniversiteler kuruyor, belediyeleşiyor, göç hareketleri de iyiden iyide hızlanmaya devam ediyordu. Tabi bu esnada birçok Filistinli ayaklanıyor fakat İngiliz kuvvetleri bu ayaklanmaları bastırıyor ve Yahudiler'in önünü açıyordu. Filistinliler Yahudiler gibi bir millet olarak görölmekten ziyade, topluluklardan oluşan bir dizi cemaat olarak görölüyordu. Bu noktada önemli olan konulardan birisi de şerif Hüseyin'in oğlu Emir Faysal'ın, vaat edilen Irak neticesinde Filistin meselesini göz ardı etmesidir. Bu konu aslında Arap halklarının Filistin'in yanında olmayışını gözler önüne sermektedir. İngilizler Yahudilere yeni bir devleti vaat ederken Filistinliler'in de sırtını sıvazlıyor, ayaklanmalarını engellemeye çalışıyordu. Yahudiler bu süre zarfında yeni devlet için çalışmalarına devam ediyor altyapısını hızla hazırlıyorlardı. Gün geçtikçe artan çatışmalara misliyle karşılık veriliyor şiddet artık İsrail devletinin kurulması için meşru bir seçenek haline getiriliyordu. İkinci Dünya Savaşı sırasında İngilizler Yahudiler'i asker olarak kabul eden bir tasarıyı onaylamıştı. Aslında bu tasarı, kurulacak Yahudi devletinin ordu ihtiyacı ve askeri çalışmalarında başat rol oynayacak bir karar oldu. Nitekim birçok Yahudi bu savaşta görev aldı tecrübe edindi. Bu noktada en büyük problem İngilizlerin Yahudi göçüne sınırlama getirmesi oldu. Devam eden süreçte Yahudiler ile İngilizlerin arası açılacak, Yahudiler yüzünü ve lobi faaliyetlerini Amerika'ya çevirecekti. Amerika destek vermekle birlikte bu defa Yahudiler ile İngilizler arasında anlaşmazlıklar çatışmalar da başlamış oldu. Hem Filistinliler hem Yahudiler ile problem yaşayan İngilizler konuyu Birleşmiş Milletler'e devrederek Filistin mandasından çekilme kararı aldı.

Birleşmiş Milletler kararı ise 'BM Genel Kurulu, iki aylık yoğun müzakerelerin ardından 29 Kasım1947'deki ikinci oturumunda Filistin Özel Komitesinin çoğunluğu tarafından sunulan bölme planını 181 (II) sayılı kararıyla kabul etti. O dönem "taksim" kararı olarak bilinen 181 sayılı karar, 33 devletin lehte, 13 devletin ise aleyhte oy kullanmasıyla kabul edildi. 10 devlet ise çekimser kaldı. Söz konusu karar, İngiliz mandasının kaldırılması ve ordusunun tedricen geri çekilmesi ile Filistin topraklarının 3'e ayrılmasını öngörüyordu. Arap devletinin kurulacağı bölüm, Batı Celil, Akka, Batı şeria ile Aşdod'un kuzeyinden güneyde Refah kentine kadar uzanan güney sahili ve Mısır sınır şeridi boyunca uzanan çölün bir kısmını içine alan 11 bin kilometrekarelik bir alana tekabül ediyordu. Yahudi devletinin kurulacağı bölüm ise Hayfa'dan Tel Aviv'e kadar uzanan sahil şeridi, Doğu Celil, Taberiye Gölü, işgal altındaki Filistin topraklarının kuzeydoğu sınırı ve Necef (Negev) Çölü'nü kapsayan 15 bin kilometrekareye yakın bir alandan oluşuyordu. Kudüs ve Beytüllahim ile bunlara komşu diğer arazilerin yer aldığı 3. bölümün ise uluslararası vesayetle yönetilmesini' öngörüyordu. Aslında bu karar ile İsrail'in kurulmasına meşruiyet kazandırılmıştı. Fakat İngilizler'in çekildiği Arap Bölgelerine Yahudiler yerleşiyor ve Birleşmiş Milletler 'in Araplar'a verdiği toprakları da almaya başlıyorlardı. Bu bölgeleri alanlar, Yahudiler'den oluşan örgütlerdi ve bastırılarak şiddet aracılığıyla ele geçiriliyordu. İlerleyen dönemde İsrail Devleti bunu bölgede yaşayan Arap-Yahudi çatışması olarak gösterecek, devletin sorumluluğunun olmadığını iddia edecekti. İngilizlerin tam anlamıyla çekilmesinden hemen sonra ise Filistinliler için 'Nekbe' yani

büyük felaket anlamına gelecek gün yaşanacak ve İsrail Devleti resmi olarak kuruluşunu ilan edecekti. Başlı başına bir tez konusu olabilecek bu konuyu kısaca bir kaç ana başlık üzerine şekillendirebiliriz: Yahudiler'in İngiliz ordusunda görev yapmış olmalarıyla askeri anlamda, yaşadıkları coğrafyalarda maddi anlamda güçlü olmaları ile ekonomik anlamda, devlet yönetimlerinde önemli konumlarda görev yapmış olmaları ile siyasal anlamda güçlü olmaları ve İngiliz Mandası'ndan kalan yönetim mirasını devralmaları işlerini kolaylaştırmış olmaları devletleşmelerinde en önemli iki etken olmuştur.

14 Mayıs 1948 yılında kurulan İsrail, artık Yahudiler'e devlet olmuş, Avrupa'da ki kimlik ve devlet arayışı içinde olan Yahudi halkına ilaç olmuştur.